DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 70. **Donderdag 2[illegible] December.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50**; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—5 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35 cents zegelgeld**.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

De Sondtol-quaestie.

III.

Zweden, verloor op 3 Junij 1720 zijne tolvrijheid; de Noordsche oorlog schonk aan Karel XII krijgslauweren; doch schudde de grondzuilen van zijn land zoodanig, dat het, na een twintigjarigen, schier onafgebroken oorlog, ondanks het handhaven van de grenzen zijns grondgebieds, de in 1645 veroverde vrijstelling van den Sondtol moest opgeven. Van de tegenwoordige Pruissische Oostzeehavens hadden Straalsund, Greifswalde, Wolgast, die door Denemarken bezet waren, maar aan Zweden werden teruggegeven, deze opheffing van tolvrijdom ook voor zich doen gelden; hetgeen evenwel het geval niet was met de overige Pruissische Oostzeehavens. Handhaving van den vrijdom werd voor hen mogelijk, omdat zij, als leden van het Hanzéverbond, zich beriepen op het Odenseër verdrag van 1560, hetwelk voor Dantzig, Konigsbergen, Elbing en Memel in 1569, en voor anderen op verschillende tijden nog in het bijzonder werden bevestigd. Stettin, dat vóór allen in aanmerking komt, wordt in het verdrag zelf als mede-contractant genoemd. Of zij werden met alle voorregten, welke de vrede van Brömsebroe in 1645 verleende (nadat 15 jaren vroeger het Hanzéverbond ontbonden was), door den Westphaalschen vrede bij Pruissen gevoegd (Rügenwalde, Colberg, Stolpen, Camin, Treptow); òf zij behielden hunne oude vrijheden en regten van 1560 en 1645, toen zij bij den afzonderlijken vrede, dien Pruissen in den Noordschen oorlog, vroeger dan Denemarken, namelijk op 21 Januarij 1720, met Zweden sloot, een deel werden van het Pruissische rijk (Stettin, Anclam, Demmin, Wallin en Golnow.)

In dit tijdvak der geschiedenis van den Sondtol had de volgende gebeurtenis plaats. Gedurende den oorlog spraken Pruissen en Denemarken, te Stettin op den 30 Mei 1715, eene deeling af der door hen bezettè Duitsche provincien van Zweden. Denemarken waarborgt aan de Voorpommersche havens (Stettin enz.) tol-vrijdom in den Sond en in de Belt „zoowel voor nu als voor de toekomst.” Weinige maanden later, in het Straalsunder-verdrag van 18 December 1715, wordt deze belofte pletseling ingetrokken. „De Voorpommersche ingezetenen” werd nu beweerd: „zijn tolpligtig.” De geschiedenis van dit verdrag is zeer zonderling. Om geschillen te voorkomen, welke met het oog op de nieuwe bezittingen konden ontstaan, wilde men in het kamp zelf tol- en handels-quaestien regelen. De Pruissen, bovenal de Minister von Ilgen, deden de oude regten gelden, welke Denemarken trachtte te vernietigen door voor tweeledige opvatting vatbare zinsneden in het verdrag te schuiven. Toen nam de Deensche diplomatie een ander middel te baat. Ilgen werd verwijderd, en Koning Frederik Willem I, zonder zijn raadsman, tot een gastmaal uitgenoodigd. Onder den maaltijd legden de Denen den Koning het Straalsunderverdrag ter teekening voor, en het werd onderteekend teewijl de Koning zeide: „Onderteekenen? zoo veel gij „wilt, als gij mij slechts van het lezen verschoont.” Te vergeefs verlangde dezelfde Koning, op 3 December 1716, uitvoering van het Odenseeër-tractaat. Zelfs toen Pruissen kort daarna in het meervermelde afzonderlijke tractaat, Voorpommeren van Zweden had ontvangen, tegen betaling van twee millioen daalders, beide mogendheden elkander ook hunne voorregten in den Sond hadden gewaarborgd, en het Straalsunder-verdrag, dat eene deeling van Pommeren tusschen Denemarken en Pruissen beoogde, geheel doelloos was geworden, bleef Denemarken in zijne weigering volharden, om den ouden tolvrijdom op nieuw te erkennen. Even als reeds tegen het einde van de XVIIde eeuw, Dantzig, Koningsbergen enz. willekeurig aan den tolvrijdom onderworpen waren, zoo werd het Straalsunder-verdrag misbruikt om het toe te passen en uit te breiden op alle overige Pruissische Oostzeesteden, hetzij die vóór of na den Noordschen oorlog bij Pruissen waren toegevoegd. Dit geschiedde van lieverlede, al naar gelang de omstandigheden; wijkende op Deensche wijs voor het geweld, reeds bij gunstige gelegenheid op het [illegible] doel terugkomende, en gesteund door de [illegible]ndheid, onkunde of flaauwheid der tegenpartij. Sedert 1803 evenwel werd het tractaat van Adrian[illegible] op alle Russische havens toepasselijk verklaard. [illegible] uitleggingen, onware feiten werden gebruikt, om het tarief zoo hoog mogelijk op te voeren, en naar goedvinden over scheepvaart en handel der Oostzee te beschikken. De vredes-verdragen van 1814 hadden ook de laatste Zweedsche bezittingen in Duitschland aan Pruissen toegekend. Op het Weener-congres ware het gewis voor Pruissen mogelijk geweest, om aan te dringen op vrijdom van tol voor zijne Oostzeekusten; doch in plaats daarvan nam het dáár voorbereidende maatregelen tot het sluiten van een handelsverdrag met Denemarken, dat werkelijk op 17 Junij 1818 werd gesloten en alles overtreft, wat de Sondtol-geschiedenis in diplomatieke onkunde en zwakheid oplevert. In stede van met kennis van zaken en met kracht, de duidelijke, overoude regten aan te toonen en te handhaven, gaf de Russische onderhandelaar, graaf von Dohna, alles en ieder regt op; onderwierp de Pruissische havens aan het tarief van 1645 en liet zich priviligiëren met het ijdele formulier: „dat de in het tarief niet opgenoemde goederen slechts één procent zouden betalen.”

Wat Nederland betreft: reeds vroeger gewaagden wij er van, dat de Hollandsche steden uit het Hanzé-verbond traden en vele onregten van Denemarken erlangden; voornamelijk de stad Amsterdam in 1453, onder voorwaarde echter van niet door de Belt, maar door de Sond te varen. Vooral onder de regering van Christiaan II genoot Holland vele privilegiën in Denemarken, en was het zelfs in 1520 geheel tolvrij, tegen eene geringe jaarlijksche afkoopsom, hetgeen evenwel verviel, toen Christiaan in 1528 van den troon vervallen was verklaard. De daarop gevolgde oorlog berokkende Holland groote schade; maar de vrede van Kopenhagen in 1532 en het Gentsche tractaat van 1533 verleenden aan onze schepen op nieuw de vrijheid, om de Sond door te gaan tegen betaling der bestaande tollen. In 1544 werd eindelijk het bekende Spiersche tractaat gesloten, krachtens hetwelk Holland weder de vrije vaart door den Sond verkreeg, onder voorwaarde van den tol te betalen, en, gelijk wij reeds vroeger opmerkten, is het juist dit tractaat, waarop het verwijt van het Buitenland tegen ons gegrond is, namelijk, dat wij het eerst het regt van Denemarken tot heffing van den Sondschen tol erkend zouden hebben. Wat daarvan ook zij, in 1549 werd de tol op nieuw willekeurig verhoogd, ten gevolge waarvan een Hollandsch gezantschap naar Denemarken toog, dat evenwel weinig of niets uitwerkte. Even vruchteloos bleven een tweede gezantschap in 1566, onze vertoogen van 1589 en 1594, totdat eindelijk Lubeck, in 1613, een tractaat sloot met Holland, waarbij zich in 1614 Zweden, en in 1616 de overige Hansé-steden voegden, om de algemeene belangen in de vrije vaart op de Oost- en Noordzee gezamenlijk te handhaven. Dit verbond bewerkte eene groote vermindering van de tollen; maar zeer spoedig daarop verhoogde Denemarken op nieuw den tol op zeer willekeurige wijs, en zulks tot acht malen toe in het kort bestek der jaren 1629 tot 1639. In 1631 zond Holland op nieuw een gezantschap, en toen ook deze maatregel zonder vrucht bleef, verklaarde Holland, vereenigd met Zweden, den oorlog aan Denemarken; waarop dit land in onderhandelingen trad, die tot uitkomst hadden, dat men wederzijds de tollijst van 1637 voor den tijd van vijf jaren aannam. In 1644 was er op nieuw aanleiding tot geschil, en toen verliet eene Nederlandsche vloot het vaderland, om, des noods, met geweld van Denemarken te verkrijgen, wat men vruchteloos door schikking (het gold Zwedens belangen) had trachten te bekomen. Zweden herkreeg daarop in 1645 op nieuw den tolvrijdom (het verdrag van Brömsebroe, reeds vroeger geschetst), terwijl Nederland, ten gevolge der flaauwheid van de gezanten en de weifeling bij de Staten-Generaal, afgescheept werd met de onvoldoende tollijst van Christianopel voor den tijd van 40 jaren, onder voorwaarde, dat in dien tijd het erftractaat van Spiers weder in werking komen zou. Bij het redemptie-tractaat van 1649, geratificeerd in 1651, kocht Nederland den tol af, door eene betaling van eene jaarlijksche som van ƒ 350,000; maar de daarop gevolgde oorlog met Engeland deed dit nadeelige verdrag verbreken; de tractaten van 1645 en 1647 werden toen op nieuw in het leven geroepen. Toen de tollijst in 1684 op nieuw door Denemarken verhoogd en door de Staten-Generaal niet goedgekeurd werd, werd de tol op nieuw verhoogd, en na een tractaat van 1688 en onderhandelingen in 1690 en 1691, bleef de zaak onbeslist, en werd eerst in 1701 bijna onveranderd geregeld bij het verdrag van Kopenhagen. In 1721 liep dit tractaat ten einde, maar werd in 1731 vernieuwd; verdere belangrijke onderhandelingen hadden in de XVIIIde eeuw tusschen Nederland en Denemarken niet plaats, met uitzondering van kleine geschillen, zoo als in 1777.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Algemeen houdt men zich thans bezig met de berekening der kansen van den vrede. Het blijft altijd gewaagd zich in gissingen deswege te verdiepen.

De *Globe* deelt in een brief uit Weenen eenige bijzonderheden mede betreffende den staat der onderhandelingen. Oostenrijk stelde namelijk voor, dat de vier mogendheden het minimum der voorwaarden zouden bepalen, op welke de vrede aan Rusland zoude worden toegestaan. Frankrijk ontving deze openingen gunstig, doch Engeland wees ze van de hand. Thans heeft eene drukke diplomatieke correspondentie plaats.

De *Globe* voegt er bij, dat er geen wezenlijk verschil van meening bestaat, dat het ontwerp naar Konstantinopel is gezonden en dat het antwoord van daar verwacht wordt.

De *Morning Post* verzekert, dat de instructien, die aan prins Esterhazy gegeven zijn, o. a. inhouden om onmiddellijk naar Weenen terug te keeren, zoodra hij overtuigd zal zijn, dat de Oostenrijksche voorstellen niet door Rusland aangenomen worden.

De laatste tijdingen uit St. Petersburg, die dagteekenen van het tijdstip toen de val van Kars aldaar nog onbekend was, trekken de aanneming door Rusland van de vredesvoorstellen zeer in twijfel.

Men beweert nog altijd dat Oostenrijk pogingen zoude aanwenden om het Oostersche vraagstuk op nieuw bij den bondsdag ter sprake te brengen.

Men houdt zich overtuigd, dat het ook van de zijde van Pruissen en de Duitsche Staten aan geene vertoogen ontbreken zal om Rusland tot den vrede te bewegen, en men hoopt zelfs te Berlijn, dat daartoe meerder kans bestaat na het veroveren van Kars, hetwelk aan de Russische krijgseer weder voldoening schenkt en met der daad van grooter belang is, dan men oppervlakkig denkt. Immers is daardoor ook de kracht van Omer-Pacha grootelijks gebroken en zijne legermagt in het gure jaargetijde aan groote gevaren blootgesteld.

GROOT-BRITTANJE.

De bevolking van de stad Londen is thans tot het bedrag van bijna 2,500,000 hoofden aangegroeid. Nog nimmer is, zoo ver men kan nagaan, een zoodanig aantal menschelijke wezens in eene en dezelfde stad opeengehoopt geweest. De bevolking van Rome wordt door Gibbon in het tijdperk van den meesten voorspoed dier stad niet hooger dan 1,200,000 zielen geschat; die van Ninevé wordt op 100,000 begroot en dr. Medhurst vermeent, dat de bevolking van Pekin niet meer dan twee millioen kan bedragen. In de tien laatste jaren is de bevolking van Londen met ruim 440,000 personen toegenomen. In Parijs rekent men, dat elk bewoond huis gemiddeld 23 personen bevat. In Londen bedraagt dit aantal 7 à 8.

— In de *Times* leest men het volgende berigt uit Liverpool, van den 14den dezer: „De aanwending der stoomkracht bij de scheepvaart op Australie was tot dus ver eene moeielijke vraag; en voor als nog kan men welligt zeggen dat de deskundigen voor de reis naar de tegenvoeters zeilschepen beter achten. Dit is ook niet bevreemdend, want er zijn nog geen sneller reizen van Engeland naar Melbourne gedaan dan onder zeiltuig alleen; buitendien worden ver-

[illegible]rende kosten vereischt om een stoomtuig op een schip te doen werken; terwijl veel scheepsruimte door de stoommachine en door den voorraad steenkolen ingenomen wordt [illegible]zoo niet tot het bergen van goederen kan dienen; [illegible] aan zeilschepen, niet alleen om den spoed, maar ook [illegible] oogpunt der kosten, de voorkeur gegeven werd.

»Evenwel denkt men den gemiddelden duur eener reis naar Australie minstens tien dagen korter te zullen kunnen maken, wanneer men uitmuntende zeilschepen naar het model der beste clippers bouwt, en ze voorziet met een stoomtuig van niet meer kracht dan noodig is om uit of in eene haven te komen, en om bij windstilte eene vaart van zes tot acht knoopen in het uur te houden.

»Dit denkbeeld is toegepast en aanvankelijk proefhoudend bevonden bij de *Royal Charter*, een nieuw ijzeren schip, hetwelk voor de Australische Schroefstoomvaartmaatschappij op eene werf aan de Dee gebouwd en dezer dagen van stapel geloopen is. Het is een schip van ongemeene grootte, niet minder dan drie duizend ton kunnende laden, 320 voet lang, 41 voet breed in den bodem, en ruim 26 voet diep; het kan 15,000 yards zeildoek te gelijk ontplooijen. Het schip heeft een schroefstoomtuig van geringe sterkte in verhouding tot zijn kolossalen vorm, namelijk van twee honderd paardekrachten.

»Twee dagen achtereen heeft de *Royal Charter*, onder zeil zoowel als onder stoom, proeftogten gedaan, en het schijnt juist zulk een schip te zijn als noodig is voor een snel en regelmatig verkeer tusschen Engeland en Australie.

»Den 17den Januarij aanstaande onderneemt dit schip zijne eerste reis. Het zal, indien het aan de verwachting beantwoordt, eene volslagen omwenteling in de scheepvaart naar het verre Oosten te weeg brengen, en den stoom op alle snelzeilende clipperschepen, die in het verkeer met de tegenvoeters gebezigd worden, als hulpstuwkracht doen aannemen.

»Men houdt het voor hoogst waarschijnlijk, dat de *Royal Charter* de reis naar Australie in minder dan zestig dagen tijds zal doen.»

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

ZITTING VAN WOENSDAG, 19 DECEMBER.

In die zitting is ingekomen eene missive van het medelid den heer de Vos van Steenwijk, die tot burgemeester van Zwolle is benoemd, en verzoekt, dat de Kamer beslisse, of hij daardoor opgehouden heeft lid der Kamer te zijn.

Vrijdag aanst., ten 2 ure zal er eene vergadering gehouden worden, om te dien aanzien te beraadslagen en te beslissen.

Van de Tweede Kamer zijn ingekomen de volgende wetsontwerpen, als 1o. tot wijziging van het Vde hoofdstuk der begrooting van de staats-uitgaven voor 1855 (subsidiën) en 2o. de wet op de middelen der Staatsbegrooting voor 1856. Verzending naar de afdeelingen.

Hierna is de vergadering gesloten.

Tweede Kamer.

VERVOLG DER DAGZITTING VAN DINGSDAG 18 DECEMBER.

Beraadslagingen over de Wet op de Middelen.

De heer GROEN VAN PRINSTERER is tot hiertoe, na al hetgeen hij gehoord heeft, al meer en meer versterkt in zijn gevoelen om dit jaar tegen de wet op de middelen te stemmen. De voorname reden daarvan is, dat de wet op de middelen, blijkens de mededeelingen van de kundigste financiers in de Kamer, de grondregels van een goed financieel beheer ter zijde stellen, als daar zijn de te hooge raming, geen aequivalent, het vermoedelijk te kort, de beschikking over kapitaal, het conventioneel cijfer van het Koloniaal batig slot enz. Hij leidt daaruit af dat de Regering in een verkeerd spoor gekomen is. Hij beroept zich op de woorden van den Minister van Financien zelf, die gezegd heeft, dat men de uiterste grens van voorzigtigheid had bereikt, die intusschen werd overschreden. Zoo hij tegen stemt, dan geschiedt dit alleen om financiële redenen, uit de begrooting ontleend. Dat neemt niet weg, dat daar andere redenen kunnen bijkomen en er kracht aan bijzetten, bijv. de geheele houding van het kabinet. Hij gelooft toch dat we nu in een tusschen-bedrijf zijn van een financieel spel waarvan in het vorig jaar het eerste bedrijf gespeeld is, of van eene financiële wandeling, waarop, zoo als een lid uit Almelo zich vroeger uitdrukte, een eerste stap is gedaan. Wat aangaat de politiek, de houding en de kracht van dit kabinet, merkt hij op, dat het Ministerie in het vorig jaar aan zwakheid kracht heeft willen ontleenen. Hij gelooft, dat het Ministerie zoo zwak is, dat, zoo de oppositie of liever de zoogenaamde oppositie, eens eene verrassende wending nam, het Ministerie op dit oogenblik in groot gevaar zou verkeeren. Hij is het dan ook grootendeels met den spreker uit Gouda eens, en daaruit blijkt tevens, dat men geen verkeerd oordeel over de goedkeuring der begrooting moet vellen. Hij heeft zijne bezwaren niet te laat, maar bij tijds uiteengezet, en hij heeft gevraagd of dit Ministerie steun heeft bij de Natie en of zijne politiek van dien aard is, dat het 't welzijn van het Huis van Oranje en van het Vaderland kan bevorderen. Met groote belangstelling heeft hij de rede van den Min. van Buitenl. Zaken nagegaan. Die Minister heeft gedurende de gehouden discussiën getoond een stoutmoedig spreker te zijn; maar welke was de indruk, dien zijne rede op hem, Spr., gemaakt heeft? Na al hetgeen er vroeger en ook in het vorige jaar te kennen is gegeven, vond hij de uitnoodiging tot het leveren van een bewijs nog al stoutmoedig. Den indruk van de rede des Ministers vergelijkt hij met dien van een Grieksch boek over de onsterfelijkheid der ziel. Als hij het boek leest is hij onder den indruk der argumenten, maar legt hij het neder, dan is de indruk verloren. Spr. komt ten slotte op tegen een denkbeeld, alsof zijne partij in financiële quaestien altijd de politiek mengt. Hij bedoelt daarmede hetgeen de heer van Bosse in eene vorige zitting gezegd heeft nopens de behendige taktiek en de politiek van verdachtmaking met het oog op de voorstellen tot afschaffing van belastingen, in 1853 en 1854, door eenige leden gedaan. Hij beschouwt die zaak uit een historisch oogpunt, herinnert, dat zich onder de voorstellers bevonden twee oud-Ministers, als ook hij, die als het hoofd van het vorig kabinet werd beschouwd, en hij vraagt, of men dan van behendige taktiek moet worden beschuldigd. Ook komt hij op tegen de bewering van datzelfde lid, dat de Regering in dit jaar door de kracht der waarheid voortgedreven verder dan de bedoelde voorstellen gegaan was. Als men van opregtheid spreekt, dan vraagt hij, of de politiek in ons land bij financiele maatregelen in de laatste jaren niet de hoofdrol heeft gespeeld, en als hij zich herinnert al hetgeen van den kant der voorstellers is in het midden gebragt, dan vraagt hij aan welke zijde behendige taktiek gevolgd is.

De heer REINDERS motiveert zijne goedkeurende stem. Hij hoopt, dat de Regering op den goeden weg zal voortgaan en dat zij niet zal luisteren naar hen die belang hebben bij den bestaanden toestand, waarin de nijverheid en de middenstand meer betalen, dan de hoogere klassen.

De heer VAN BOSSE beantwoordt de verwijten van den heer Groen. Hij houdt vol, dat de waarheid was, dat eenige belastingen in 1853 en 1854 hadden kunnen worden afgeschaft; dat de Regering dit eerst geweigerd heeft, en dat zij, naderhand, door de kracht der waarheid, er toe gebragt is, om eenig voorstel tot afschaffing te doen.

De heer VAN HOËVELL zegt, dat men zoo even een strijd gehoord heeft over de kracht van het Ministerie. Een der vrienden van het Ministerie zeide, dat het zwak is, het hoofd der anti-revolutionnaire partij, bondgenoot van het Ministerie, zeide ook, dat het Ministerie zwak is. En nu staat de Minister van Buitenlandsche Zaken op, en zegt: het Ministerie is sterk. Spreker zal niet in de beoordeeling dier vraag treden, maar hij moet alleen zeggen, dat het hem wat verdacht voorkomt, als iemand zoo op zijne eigene sterkte roemt. Maar wat betreft nu de kansen der aanneming van de wet op de middelen en de vraag of het Ministerie ten aanzien dier wet sterk is, dan zou men zeggen: zeer zeker neen. De vrienden en de bondgenooten van het Ministerie bestrijden hetzelve; wat blijft nu alleen over? Die leden, die het Ministerie noemt: de oppositie, aan wie het maar te doen is, om het Ministerie omver te werpen; die men steeds verdacht maakt van allerlei nevenoogmerken. Welnu, die oppositie heeft thans de schoonste gelegenheid om die plannen ten uitvoer te brengen. Maar hij roept het Ministerie toe: vreest dit niet; wij zullen u thans niet verlaten; wij, oppositie, wij zullen u redden, wij stemmen voor de wet, en daarom alleen blijft gij staan.

Maar nu vraagt hij tevens: of die beschuldigingen gegrond zijn, dat sprekers partij met geen anderen beweeggrond te werk gaat, dan om het Ministerie omver te werpen, en dat al de voorstellen van die partij, tot wijziging van het belastingstelsel, alleen zijn gedaan met politieke berekening en met de zucht tot oppositie. Wij stemmen voor de wet, zegt Spr., maar wat hem betreft, hij is er nog niet voor, omdat die wet hem in allen opzigte voortreffelijk voorkomt. Hij heeft ook nog eenige bezwaren; hij wil ook verandering omtrent de uittrekking van millioenen uit de Oost, hij raadt aan den Min. die verandering aan, want dan zal hij nog stemmen voor de wet winnen, bij sommige leden, die bezwaar tegen de wet uit dien hoofde hebben, bijv. van den heer Rochussen.

Hij zal evenwel voor de wet stemmen, omdat de Regering een krachtigen stap op den weg tot verbetering van het belastingstelsel heeft gedaan, hij hoopt, dat de Minister van Buitenl. Zaken, die wel eens gezegd heeft een voorstander te zijn van bedaarden vooruitgang, met Sprekers partij bedaard zal vooruitgaan en dat er later nog eene andere belasting zal worden afgeschaft met een ander aequivalent.

De heer VAN GOLTSTEIN is ministerieel in zekere mate en tot eene zekere hoogte, als het Ministerie getrouw blijft aan de beginselen, die het bij zijne optreding heeft kenbaar gemaakt, als het niet buigt voor een volksbegrip, dat een dwaalbegrip is, en als het geen gehoor verleent aan de aanmaning van den vorigen Spreker, die zinspeelde op eene nieuwe afschaffing van belastingen en andere aequivalenten, waarmede niets anders dan eene inkomsten-belasting kan bedoeld zijn. Spreker ontwikkelt nu zijne finantiële bezwaren, geheel overeenkomende met die van vorige Sprekers. Hij betoogt, dat de wet niet aannemelijk is. Ten slotte zet Spreker zijne meening uiteen, dat het voorstel van den heer van Hoëvell, tot het instellen eener enquête nopens de Indische duitenplaatjes, dringend afdoening vordert, in het belang van de eer der Ministers en in het belang van het land. Er moet geen schijn of schaduw van verdenking op de Ministers rusten. Het is waar: het voorstel is een doodgeboren kind, maar de zaak moet ten spoedigste afgedaan worden; het zal dan blijken, dat het geoordeeld en veroordeeld is.

De heer DE BRAUW neemt enkele punten op, uit de rede van den Minister van Buitenl. Zaken. De reden, waarom hij eerst heden het woord heeft gevoerd, is gelegen in de verkeerde uitlegging in sommige dagbladen en in de Kamer gegeven, over zijne houding ten aanzien der stemming over deze begrooting. Dit is het antwoord op de aanmerking, dat hij zoo laat in politieke beschouwingen getreden is. Zijne reden tot afstemming der wet op de middelen is echter gelegen in de financiële houding van het kabinet, daaromtrent heeft hij het weifelende aangetoond. Hij moet evenwel met den heer Groen zeggen, dat de Minister van Buitenl. Zaken een stoutmoedig Spreker is, als hij de leden uitnoodigt om voorbeelden van zwakheid van het Ministerie op te geven. Bijna de geheele loopbaan van het Ministerie in het financiële bewijst het weifelachtige en de toegeeflijkheid der Regering. Spreker verwijst verder naar zijne vorige rede. Hij zal nu niet meer de metaphore van den boom en het Ministerie voortzetten, maar alleen dit zeggen: de Min. van Buitenl. Zaken heeft gevraagd of het voorzigtig was om zoo te spreken en of hij Spreker dan een anderen boom zou kunnen planten. Spreker antwoordt daarop, dat dit verre van hem is, maar dat het de pligt der vertegenwoordiging is, om, als de boom door de hoveniers niet goed behandeld wordt, dit dan rond te verklaren. En wat nu de sterkte of zwakheid van het Ministerie betreft, herinnert Spr. aan de uitdrukking deswege in een der bladen, namelijk dat het Ministerie het doode punt is in de werktuigkunde. Het Ministerie staat nog, maar hij laat de vraag daar, of het lang of kort zal bestaan; hij, Spreker, behoort tot de historische school en zonder er nu verder over uit te weiden, zal hij alleen dit zeggen, dat als het Ministerie valt, dat dan de loop der zaken wel zal aantoonen, welke boom er geplant moet worden.

De MIN. V. BUITENL. ZAKEN dankt den Spr. dat hij verklaard heeft dat de afstemming van de wet op de middelen alleen om financiële redenen geschiedt. Hij zal in geene meerdere beschouwingen treden en is het eens, dat, zoo de gang der Regering niet goed is, het dan pligt is dit hier te zeggen; maar de vraag is deze: of men een Ministerie van zwakheid mag beschuldigen, zonder feiten te formuleren. Men moet wel weten, dat de Ministers geen Ministers voor eigen genoegen zijn. Zij verlangen niets liever dan zoo zij geen vertrouwen meer bezitten, dat anderen dan optreden. Zij vragen niemand's ondersteuning ten hunnen behoeve. Als vrienden van het Ministerie verklaren, dat zij geen vertrouwen in hetzelve meer bezitten, dan moeten zij er rond voor uitkomen, want het doel der Ministers is niet om dagelijks in het belang van Koning en Vaderland te werken, en om dan nog aan allerlei verkeerde uitlegging bloot te staan. Wat de opmerking van den heer van Hoëvell aangaat, zegt Z. Exc. dat het niet van een votum der Kamer kan afhangen, dat het Ministerie zou vallen, want de Koning benoemt en ontslaat de Ministers. Maar welke is de wezenlijke toestand? De heer van Hoëvell zegt, dat de vrienden bestrijden, en dat de bondgenooten bestrijden, zoodat er niets dan oppositie overblijft, die de aanneming der wet in hare hand heeft. Dat zou een schijn van waarheid hebben, zoo de heer de Brauw iets anders dan eene individuële opinie, en de heer Groen iets anders dan die zijner vrienden had uitgedrukt, en dat dit het geval is, zal, naar hij vertrouwt, uit de stemmingen blijken. Hij gelooft niet dat zij, die tot hiertoe aan het Ministerie bewijzen van welwillendheid hebben gegeven, tegen zullen stemmen, maar als zij niet mogten goedkeuren de beginselen van het kabinet, dan zullen de Ministers ook niet langer wenschen te blijven. Intusschen doet hij opmerken, dat het hier alleen een geschilpunt over een financieel onderwerp geldt. Het betreft hier geen politieke quaestie, zoo zelfs dat de heer de Brauw verklaard heeft dat hij alleen om financiële redenen tegen stemmen zal. Wat het belastingstelsel aangaat, vraagt Z. Exc. hoe sommigen kunnen vreezen dat de afschaffing van het gemaal den weg tot meer zou openen. Het Ministerie heeft zich daarover toch bij de behandeling van die wet over het gemaal rond verklaard.

De heer SLOET zegt, dat het den constitutionelen niet aan partijnamen heeft ontbroken sedert de April-beweging, die hij noemt eene voorbijgaande dwaling en eene volksverbijstering, waarvan men dagelijks meer terugkomt. Die partijnamen hebben hen niet gedeerd, want zij strekken alleen voor den grooten hoop, waarbij zij geen kracht zoeken. Het is gevaarlijker, als men het stelsel van de tegenpartij op eene bespottelijke wijs in een verkeerd daglicht plaatst. Zoo is er eene uitdrukking, waarbij men het streven van dit kabinet, tot verligting van de lasten der natie op het voetspoor der oppositie en door haren prikkel genoemd heeft harddraverij. Spr. acht het volk gelukkig, waar zoodanige wedstrijd tot afschaffing van belastingen, wanneer zij niet meer noodig zijn, gehouden wordt. Ten onregte noemt men belastingen een noodzakelijk kwaad, maar als zij ongelijkmatig verdeeld zijn, ja dan zijn zij een kwaad. Hij vindt het een eervollen kamp, wie het eerst den prijs zal behalen in de verligting van de lasten der natie. Hij toont de wenschelijkheid aan om ook de accijnsen op de bieren en azijnen af te schaffen en om als aequivalent daarvoor geen assurantie-premie voor de O. I. producten meer te voldoen, want die goederen assureren zich zelve.

De heer VAN ECK ondersteunt het denkbeeld tot afschaffing van den accijns op de bieren, ook in het belang der bevordering van de plannen tot beperking of afschaffing van het gebruik van den sterken drank. Ook met het aequivalent daartoe, de afschaffing van de assurantie der O. I. producten, kan hij zich zeer goed vereenigen. Reeds vroeger heeft hij daarop gewezen. Ook zou hij het wenschelijk achten dat de drukpers ontheven wierd van belastingen, die al te zwaar op haar drukken. Het vorig Ministerie heeft daartoe een ontwerp aangeboden, dat bij de Eerste Kamer schipbreuk leed. Thans bevindt zich in het Ministerie een man, die de drukpers vroeger genoemd heeft: de Koningin der aarde. Hij hoopt dat de Regering die Koningin in hare eer zal herstellen, en haar ontslaan van de boeijen, die haar drukken.

De voortzetting dezer beraadslagingen is bepaald op heden avond ten 7½ ure: met 33 tegen 22 stemmen werd tot het houden dier avondzitting besloten.

AVONDZITTING VAN DINGSDAG, 18 DECEMBER.

De VOORZITTER deelt mede, dat is ingekomen een ontwerp van wet, tot herziening der tabel, regelende de verdeeling van het Rijk in kies-districten, en houdende eenige wijzigingen in de kieswet. — Drukken en ronddeelen en verzending naar de afdeelingen.

Daarna brengt de Commissie voor de verzoekschriften rapport uit op onderscheidene adressen, waaronder een van ingezetenen van Koekengen, klagende over wetschennis, te

zake van de oprigting eener begraafplaats voor de R. C. gemeente aldaar. De conclusie van het rapport strekt om het adres ter griffie neder te leggen, en het bij afschrift te verzenden aan den Minister van Binnenlandsche Zaken. Die conclusie wordt goedgekeurd.

Bij die gelegenheid vraagt de heer VAN RAPPARD het woord, namens de Commissie in wier handen waren gesteld de inlichtingen nopens den bouw van de R. C. kerk te Koclengen, om te kennen te geven, dat de Commissie, door de veelvuldige bezigheden der Kamer, tot nu toe verhinderd is geweest tot een behoorlijk en naauwgezet onderzoek dier inlichtingen en tot het uitbrengen van rapport. Zij verzoekt mitsdien om diligent te worden verklaard.

Daarna zijn de algemeene beraadslagingen over de wet op de middelen voortgezet.

De heer BLAUPOT TEN CATE was vroeger steeds niet uit persoonlijke consideratie, maar om de zaak zelve, tegen de wet op de middelen; verleden jaar heeft hij een wapenstilstand gesloten in het vooruitzigt van verandering in de belastingen; hij is thans geneigd tot vollen vrede en bereid om over ondergeschikte punten heen te stappen. Hij staat evenwel stil bij het middel der staats-loterij, en hij brengt zijne bezwaren daartegen op nieuw in het midden. Hij zegt nog niet: afschaffing der staats-loterij maar verbetering daarvan. Men mag de schatkist niet ten koste der zedelijkheid verrijken. Zoo ook bespreekt hij de personele belasting ten aanzien der vrouwelijke dienstboden, ook met het oog op de zedelijkheid. Hij stemt ook in met de redevoeringen van de heeren Sloet en van Eck; hij had gaarne de afschaffing van den accijns op de bieren en azijnen gezien, ook ter bevordering van de afschaffing van het gebruik van den sterken drank.

De heer VAN LENNEP zegt, dat z. i. als algemeene beschouwingen valt te bespreken: 1o. in hoe ver men zijne stem aan de middelen kan geven, en 2o. in hoever de middelen een wettelijken oorsprong hebben. Zijne afkeurende stem ontleent haren oorsprong niet aan het politiek terrein, maar is gegrond op de financiële bezwaren, reeds door anderen besproken, waaraan zich ook hecht zijn meermalen geopperd bezwaar, omtrent het opnemen onder de middelen van de loterij, waarop hij evenwel niet nu, maar later zal terugkomen.

De MINISTER VAN FINANCIËN beantwoordt de verschillende bedenkingen, in den loop dezer discussiën in het midden gebragt. 1o. De raming der middelen is te hoog opgevoerd. Z. Exc. weerspreekt dit beweren, want, als hij de raming voor 1856 vergelijkt met de opbrengst van 1854, dan blijkt het, dat die raming 4 ton beneden die opbrengst is. Had hij die voor 1856 lager geraamd, dan had hij zooveel meer aan belastingen moeten voorstellen. De indruk van vele redevoeringen op hem was dan ook, dat men het als eene allerwenschelijkste zaak beschouwde, om toch maar vele belastingen te heffen.

Z. Exc. beroept zich ook op de meerdere opbrengst gedurende de elf eerste maanden van 1855, in vergelijking van die over een gelijk tijdvak van 1854, ten bedrage van ruim 1 millioen, of na aftrek van posten, die uit vooruitbetaling voortvloeijen, van nog 6 ton meer. Hij neemt vervolgens de overige bedenkingen omtrent sommige onderdeelen der raming op en stelt tegenover het wisselvallige der successie-regten, de meerdere opbrengst der registratie-regten.

2o. De tweede bedenking was, dat de raming niet in overeenstemming was met art. 119 der Grondwet, dat de middelen de uitgaven niet zouden dekken. Z. Exc. geeft toe, dat er bij eene bloote vergelijking der cijfers een schijnbaar te kort aanwezig is. Oorspronkelijk was er eene behoorlijke sluiting, maar na de intrekking der meerdere voorgestelde opcenten, is er eenig te kort ontstaan. De Minister moet hier, in het voorbijgaan opmerken, dat, als de Regering aan de wenschen der Volksvertegenwoordiging toegeeft, men haar dan beschuldigt, van zwakheid of toegeefelijkheid, terwijl het eigenlijk niets anders is dan de bevordering van het gemeen overleg. Het verwijt van zwakheid en toegeefelijkheid is dus ongegrond. En wat nu het schijnbaar tekort betreft, het bedraagt f 242,000, maar daar staat tegenover de rentebesparing, voortvloeijende uit de amortisatie van 5 millioen, hetgeen eene besparing van ongeveer 2 ton, of minstens 1½ ton op de dienst van 1855 zal bedragen. Er blijft dus nog over een tekort van circa f 92,000. Daar staat tegenover eene meerdere opbrengst der middelen en voorts de rente der schatkistbiljetten, ten bedrage van f 416,000, en de rente van het depôt der muntbiljetten, ad f 500,000. Dat alles zal toch wel voldoende zijn, om dat schijnbaar deficit van f 92,000 te dekken. Buitendien, als de Regering de opbrengst der middelen 3 in plaats van 4 ton minder had geraamd, dan de opbrengst van 1854, dan zou de begrooting van inkomsten en uitgaven gesloten zijn; het is hier dus slechts de wijze van raming. Ook vroeg men wat te doen met de suppletoire begrootingen en andere noodzakelijke uitgaven, wanneer de middelen niet zooveel als de raming zullen opbrengen. Z. Exc. antwoordt, dat hij dan wijst op het overschot van 18 ton van de gewone dienst van 1855, behalve de buitengewone Oost-Indische baten boven het batig slot, ten bedrage van 14½ millioen. Bovendien zijn er nog saldo's van de dienstjaren 1853 en 1854, ten bedrage van 2 à 3 ton, en deze zijn toch ook beschikbaar voor het doen van buitengewone uitgaven. Zietdaar het antwoord op de vele beschuldigingen van onvoorzigtigheid.

3o. behandelt Z. Exc. de opmerkingen nopens het opnemen van 1 millioen meer uit de Oost-Indische baten. De heer Rochussen had gemeend, dat de Regering, bij gelegenheid der beraadslagingen over het ontwerp tot afschaffing van den accijns op het gemaal, toegezegd had, dat er niet meer dan over 14½ millioen uit de Oost-Indische baten beschikt zal worden. Z. Exc. moet opmerken, dat de Regering wel de wenschelijkheid daarvan heeft beaamd, maar dat zij dit niet bepaaldelijk heeft toegezegd, want juist daarvan heeft de heer van Bosse destijds zijne goed- of afkeurende stem afhankelijk gemaakt. Hij wijst ook nader op de heden morgen door den heer Dirks gemaakte berekeningen nopens de koloniale baten. Wat nu het denkbeeld van den heer Rochussen betreft, om het millioen uit de Oost, tot herstel der marine aangewezen, niet op de dienst van het volgend jaar te brengen, maar uit de reeds voorhanden zijnde baten te vinden, merkt de Minister op, dat dit financiëel vrij onverschillig is, doch dat het, wat het beginsel betreft, nog al eene bedenkelijke zijde heeft. De Regering is daarvoor nog al huiverig. Men zou dit ook wel eens kunnen toepassen op meerdere millioenen tot dekking van de gewone uitgaven. De Regering wil dus geen antecedent daarstellen. Maar neemt de Kamer een zoodanig amendement aan, dan kan de Regering daarin berusten.

4o. wat betreft de som van f 639,000 uit het domeinfonds, gelijkstaande met de op Hoofdstuk IX *A* uitgetrokken som voor amortisatie, moet Z. Exc. opmerken, dat er nog voor 1855 f 850,000, en voor 1856 f 2,500,000, in het domeinfonds aanwezig is. Als men die geheele som voor de gewone uitgaven wenschte te bestemmen, dan zou de aanmerking juist zijn, maar het betreft hier slechts een gedeelte der som bestemd tot delging van schuld. Dit in verband beschouwd met de overschotten hierboven opgegeven, zoowel wat de gewone als de koloniale betreffen, dan bestaat er volstrekt geen bezwaar meer, en hij meent dus aangetoond te hebben, dat de middelen de uitgaven ruim zullen dekken.

Z. Exc. behandelt nu nog eenige algemeene punten. Hij dankt den heer Rochussen voor zijne financiële beschouwingen, waarvan de Reg. ter gelegener tijd gebruik zal kunnen maken. Men zeide dat er wel veel beloofd, maar dat het uitgesteld wordt. Doch Z. Exc. antwoordt, dat toch niet alles tegelijk kan worden verrigt. De voorbereiding kan wel in de bureaux plaats hebben, maar de Minister moest toch over de hoofdbeginselen oordeelen. Zoo geeft de Min. dan ook toe, dat de grondbelasting, het personeel en de patenten herziening behoeven, maar hij wijst er op, dat er veel aan vast is, om die belangrijke wetten dadelijk onder handen te nemen. De heer van Bosse heeft gesproken over het brengen der batige saldo's van vorige jaren, op de begrooting van het volgende jaar. Z. Exc. acht dit denkbeeld wel van belang; hij acht het wenschelijk, dat bij de comptabiliteits-wet deswege regelen worden gesteld. — Ook zeide men, dat de Regering rekening maakt op de voortduring van den exceptionelen toestand. De Minister ontkent dit: er is eene progressive vermeerdering van meest alle belastingen. Nopens sommige klagten over de uitvoering van sommige belastingwetten, geeft de Minister eenige inlichtingen en hij verzekert dat hij sommige klagten zal onderzoeken.

Na het reces zal Z. Exc. zijne beschouwing kenbaar maken over de afschaffing van den accijns op de bieren en azijnen. Nopens de loterij zegt Z. Exc., dat het groote vraagstuk nog niet opgelost is, in hoe ver de loterij kan voortduren, bij afschaffing van de huurloten. Er is hem een plan tot gedeeltelijke tegemoetkoming aan het bezwaar aangeboden, maar hij heeft zich daarmede niet vereenigd, omdat daarin gedeeltelijk nog het stelsel van huur was opgenomen, waardoor, z. i., het doel niet is te bereiken. Op het misbruik der debitanten is in den laatsten tijd streng toezigt gehouden en de klagten verminderen dan ook.

De heer VAN RAPPARD was niet voornemens om op zijne beschouwingen bij de algemeene discussiën terug te komen, maar om drie redenen zal hij nog kortelijk het woord voeren: 1o. omdat men hem heeft beschuldigd van angstvalligheid, ja, van zwartgalligheid in financiële zaken. Hij ontkent die zwartgalligheid, maar hij erkent wel angstvallig te zijn, met het oog op vroegere tijdperken. 2o. Komt Spr. tot eenige financiële becijferingen, in verband tot de voordragt en de houding der Regering. Ofschoon hij niet sympathiseerde met het vorig Ministerie, zoo gaat hij toch de financiele handelingen van het Ministerie na. In September 1854 werd er niet meer voorgesteld dan om 23 opcenten af te schaffen; in Julij 1855 werd de afschaffing van den gemaal-accijns voorgedragen, mits de opcenten bleven, en in November 1855 geeft de Minister weder toe, en neemt hij de opcenten weder terug. Hij wenscht echter, dat de Minister van Financien in 1855 het voorbeeld zal volgen, door den Minister van Financien in 1852 gegeven. Wat aangaat de beschikking uit het domein-fonds, vraagt Spr. of dit is overeenkomstig met de goede trouw en met de wet van 1841? Hij voorspelt, dat, als de inkomsten der Overzeesche bezittingen verminderen, of als er door oorlog of andere omstandigheden een toestand als van voor 10 of meer jaren wordt geboren, dat men dan weder zou komen in de tijden, toen het woord *Staatsbankroet* aan de orde was. Hij ziet met bekommering de financiële toekomst te gemoet; 3o. stelt hij een amendement voor, dat van klein belang is; het strekt namelijk om slechts f 400 op den post der O. I. renten te verminderen, alleen om het beginsel.

De heer THORBECKE zegt, dat hij thans voor het ontwerp kan stemmen; ofschoon hij niet in allen deele voldaan is, maar het Ministerie heeft een begin gemaakt met eene noodzakelijke hervorming van het belastingstelsel. Hij waardeert dit te meer met het oog op de omstandigheden, waaronder dit heeft plaats gehad. Het Ministerie werd van twee zijden gedwongen; van de eene zijde werd aangedrongen op verhooging der gewone uitgaven en het houden der belastingen op denzelfden voet, en van de andere zijde werd vermindering van uitgaven en vermindering van lasten voorgesteld. Tusschen die beide uitersten is het Ministerie doorgezeild of doorgedreven onder tweeërlei vlag, als regts, door verhooging van uitgaven, en links, door afschaffing van belastingen. De groote klagt van velen is juist gelegen in de gevolgen van dien maatregel. Van zijn kant zal Spr. zeggen, dat hij zal vasthouden en trachten te ontwikkelen dat beginsel van hervorming, hetwelk ligt in de wet, waarbij de gemaal-accijns is afgeschaft. Hij wenscht dat de Regering daarmede voortga, maar door hem zal geen rust worden gegund of voorstellen achterwege blijven, om op dien weg voort te gaan. Hij zegt dit vooral in antwoord op hetgeen door den Minister van Buitenlandsche Zaken, ter geruststelling van sommige sprekers, gezegd is, namelijk, dat men geen vrees behoeft te hebben, dat de afschaffing van den accijns op het gemaal door andere voorstellen tot afschaffing zal gevolgd worden. Zijn wensch is integendeel, dat er verstandige vooruitgang en geringe uitgaven plaats hebben, en dat er geene belasting geheven worde, om de schuld te delgen. Spreker zal niet treden in de politieke beschouwingen, heden door den Minister van Buitenlandsche Zaken en den heer Groen ontwikkeld; hij zou er alleen van moeten zeggen dat het meesterstukken zijn van tactische bewegingen. Op een punt zijn die redevoeringen te vergelijken. Beiden verstaan uitnemend de kunst om op het punt waar men ze meent te vinden ze niet te kunnen vinden, en op dit oogenblik is het te laat om ze te vatten of te achterhalen.

De heer GROEN VAN PRINSTERER geeft nader de redenen op, waarom hij ook na de rede van den Minister van Financien tegen de wet op de middelen zal stemmen. Hij is er te meer tegen, nu het zoo even is gebleken, werwaarts de financiele wandeling van den heer Thorbecke ons voeren zal. Die geachte Spreker heeft het woord gevoerd in het besef van zijne overmagt, en Spreker herinnert aan het merkwaardig woord van dienzelfden Spreker: « de oppositie is geworden de regerende partij. »

DE MIN. V. FIN. beantwoordt nog de heeren Groen en van Rappard en verdedigt nader de wegneming der opcenten. De regering heeft daarvan voor één jaar afgezien met het oog op de duurte der levensmiddelen en op een oogenblik dat de gemeenten met nieuwe belastingen worden bezwaard. De Regering heeft gemeend haar pligt te doen met het oog op de belastingschuldigen.

De algemeene beraadslagingen worden daarna gesloten. Vervolgens komen de afzonderlijke onderdeelen in beraadslaging en worden door onderscheidene sprekers verschillende vragen aan den Minister gedaan, of bezwaren in het midden gebragt, omtrent sommige middelen, in antwoord waarop de Minister hetzij eenige toezeggingen doet of belooft de opmerkingen in overweging te zullen nemen. Omtrent de loterij en hare meermalen gewenschte verbetering, heeft de Minister geene bepaalde toezegging gedaan. Bij het artikel nopens de uitkeering uit de geldmiddelen van 's Rijks overzeesche bezittingen, licht de heer van Rappard zijn amendement toe, hetgeen slechts eene verandering in de sommen ten bedrage van f 400 beloopt. — Dit amendement wordt aangenomen met 54 tegen 1 stem.

Op den post der buitengewone bijdrage tot herstel der marine, ten bedrage van f 1,000,000 is door den heer Rochussen een amend. voorgesteld, om dien post onder een nieuw nommer te brengen en om er bij te voegen: » uit de opbrengst van den verkoop der voortbrengselen der O. I. bezittingen in het jaar 1855 verkocht. »

De heer ROCHUSSEN ligt kortelijk dit amend. toe. Het strekt daartoe, om op de toekomst geene grootere wissels af te geven, dan over welke men weet, dat men beschikken kan. Zoo heeft hij ook de rede van den Minister van Kolonien, in den afgeloopen zomer gehouden, begrepen.

De MIN. VAN KOL. zegt, dat hij destijds het oog had op de koloniale begrooting.

De heer ROCHUSSEN antwoordt, dat hij de woorden niet anders kan opvatten, dan zoo als hij gedaan heeft, omdat hij ze ter goede trouw heeft opgevat.

De MIN. zegt, dat het hem leed doet, dat hier sprake is van goede of kwade trouw, want hij verklaart geene andere bedoeling te hebben gehad, dan die hij nu opgeeft.

De heer VAN HOEVELL vereenigt zich met het amend., dat geheel op zijn weg ligt. Hij geeft echter eene verduidelijking van redactie in overweging.

De heer BAUD acht het brengen van een millioen meer op de begrooting, in strijd met de plegtige verbindtenis, meermalen door opvolgende Ministers gedaan, dat er niet meer dan over 14½ millioen uit de koloniale bijdragen zal beschikt worden.

De MIN. VAN BUITENL. ZAKEN geeft eene verduidelijking aan den vorigen spreker, en wat den financiëlen toestand aangaat, verklaart hij, dat, zoo er geene onvoorziene omstandigheden komen, er op het einde van 1856 een overschot van 3 à 4 millioen zal zijn. Hij heeft in den Ministerraad te kennen gegeven, dat hij niet zou schromen, om den accijns op het gemaal geheel zonder equivalent af te schaffen.

De heer MACKAY heeft bezwaar tegen het amend., omdat de heer van Hoëvell het vastgemaakt heeft aan de afschaffing van belastingen.

De heer VAN GOLTSTEIN bestrijdt het amend., omdat er dienstvermenging uit ontstaan kan en omdat daardoor de deur geopend wordt, tot gewaagde afschaffing van belastingen.

De heer VAN HOEVELL zegt geen woord gesproken te hebben van afschaffing van belastingen. Hij is wel een voorstander van afschaffing van belastingen, en hij zal de eerste zijn om daartoe mede te werken, als de financien het toelaten, maar hij heeft er thans bij dit amend. niet van gesproken.

De heer VAN BOSSE zegt, dat het hem leed zou doen als de Kamer den weg door den heer Rochussen voorgesteld, niet insloeg, want daardoor zou men op een verkeerd spoor komen en rekenen op bijdragen, die nog moeten komen.

De heer ROCHUSSEN verdedigt nader zijn amend. In de verste verwijdering kan hij er niet die gevolgen in zien, die sommige daarvan verwachten.

De MINISTER VAN FINANCIËN en de heer VAN HOEVELL komen nader op hunne redevoeringen terug.

De MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN zegt, dat aan de dienst van 1855 reeds het geheele batig slot van de Oost is toegewezen. Door de aanneming van het amend. zal er verwarring ontstaan en zal eene amortisatie worden tegengegaan.

De heer VAN BOSSE merkt op, dat het amendement uitmaakt, dat er nooit meer dan op 14½ millioen als toekomstig batig slot kan worden gerekend. Daardoor zal geene verwarring ontstaan, want het amend. spreekt niet van een vaststelling van het batig slot, dat slot, waarvan de vorige

wet op de middelen spreekt, zal worden toegevoegd aan de middelen van 1855, na aftrek van dat eene millioen.

Bij stemming wordt het amendement van den heer Rochussen, om den post van ƒ 1,000,000 aldus te veranderen: «als buitengewone bijdrage tot herstel der marine ƒ 1,000,000, uit hetgeen de in 1855 hier te lande verkochte vruchten der Oost-Indische bezittingen zullen opbrengen,» — *verworpen* met 35 tegen 20 stemmen.

Voor de heeren: van Bosse, de Lom de Berg, van Eck, Dommer van Poldersveldt, Thorbecke, de Brauw, van der Veen, van Franck, Dullert, Rochussen, van Zuijlen van Nijevelt, Jespers, van der Linden, van Foreest, Strens, Sloet tot Oldhuis, Reinders, Blaupot ten Cate, Heemskerk en van Hoëvell.

Daarna wordt tot de stemming overgegaan over de bijdrage, zoo als die door de Regering is voorgesteld, namelijk om ƒ 1,000,000 tot herstel der Marine, op de dienst van 1856 te brengen, — hetgeen wordt *aangenomen* met 39 tegen 16 stemmen.

Vervolgens wordt de wet op de middelen zelve in stemming gebragt en *aangenomen* met 39 tegen 16 stemmen.

Tegen de heeren: Taets van Amerongen, van Goltstein, van Bosse, de Kempenaer, Wintgens, Groen van Prinsterer, van Lijnden, van Reede van Oudtshoorn, de Brauw, van Lennep, Hoffman, Rochussen, Mackaij, Elout van Soeterwoude, van Foreest en van Rappard.

De heer VAN GOLTSTEIN wenscht van den heer van Hoëvell te vernemen, of hij spoedig gereed zal zijn met zijne Mem. van Beantw. op het verslag nopens de door hem voorgestelde enquête over de muntplaatjes.

De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT verschilt in opvatting met den vorigen spreker. De heer van Goltstein betreurde het, dat de heer van Hoëvell nog niet geantwoord had, doch hem, spreker, verheugt het, om dit gewigtig onderwerp bedaard te overwegen, zoodat er uit geligt kan worden al wat maar zweemt naar persoonlijkheid tegen een of meer Ministers. Hij hoopt dat de voorsteller daarin zal kunnen brengen de regelen bij alle gouvernements-aanbestedingen te volgen.

De heer MACKAY zegt, dat men bij een voorstel tot enquête vooraf moet overwegen, wat voorgesteld wordt. Dat zal de heer van Hoëvell ook wel gedaan hebben. Eene enquête nopens de handelingen van een Ministerie is geene gewone zaak: men moet die niet boven het hoofd laten zweven.

De heer VAN HOËVELL antwoordt, dat er in de stukken veel bezwaar tegen zijn voorstel gemaakt is; hij zal die dus moeten overwinnen door de kracht der argumenten. Hij vraagt of het redelijk is, nadat Zaturdag eerst het verslag is uitgebragt, en nog later de redevoering van den Minister van Kolonien is uitgekomen, of het nu billijk is heden reeds tegen hem er een punt van verwijt van te maken, dat hij nog niet geantwoord heeft.

Ook hij verlangt spoed, maar op eene behoorlijke wijze. Hij zal zich onmiddellijk met het antwoord bezig houden, en hij hoopt daarmede in het begin der volgende week gereed te zijn; hij zal het dan aan den Voorzitter inzenden. Wat de bedoeling van den heer Dommer betreft, deze heeft geen uitstel, maar kalmte gewild.

De heer VAN GOLTSTEIN is bevredigd met hetgeen door den heer van Hoëvell beloofd is.

Na nog eenige woordenwisselingen tusschen de heeren van Hoëvell en Mackay worden de discussiën gesloten, en is de zitting ten 12¼ ure geëindigd en de vergadering tot nadere bijeenroeping gescheiden.

's Gravenhage, 19 December.

Bij besluit van 29 Oct. 1855, no. 60, is, op het verzoek van D. van Vucht te Rotterdam, als directeur der voorgenomen «Verzekering-maatschappij *de Rotte*» bewilliging verleend tot oprigting dezer naamlooze vennootschap.

Bij besluit van den 18den dezer, no. 100, heeft Z. M. goedgevonden Hoogstdeszelfs kamerjonker M. graaf van Limburg Stirum, dienstdoende als kamerheer bij H. K. H. de Prinses Frederik der Nederlanden, vergunning te verleenen tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van St. Stanislas 2e kl., hem door Z. M. den Keizer aller Russen geschonken.

Bij Zr. Ms. besluit van den 19den dezer, no. 63, is de kapitein ter zee A. J. de Smit van den Broecke, Minister van Marine, met ingang van den 1sten Januarij aanstaande bevorderd tot schout-bij-nacht.

Bij Zr. Ms. besluit van den 19den dezer, no. 65, is de schout-bij-nacht J. F. A. Coertzen, hoofdinspecteur van het loodswezen, de betonning, bebakening en verlichting, benoemd tot 's Konings adjudant in buitengewone dienst.

De zitting van de Tweede Kamer liep eerst heden nacht ten half een ure ten einde. De beraadslagingen over de begrootingswetten hebben bijna vijf weken geduurd. De kamer is tot nadere bijeenroeping gescheiden, dat wil zeggen, dat het reces een aanvang heeft genomen. Men verzekert, dat dit reces tot het einde van Januarij of het begin van Februarij 1856 zal duren.

Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is, door tusschenkomst, van de heeren gebroeders Aikema, te Amsterdam, ontvangen eene som van *honderd gulden,* zijnde eene gift van den heer C. J. Wijlep, consul-generaal der Nederlanden te Rio de Janeiro, ten behoeve der noodlijdenden door den jongsten watersnood.

De gewone audientien van de Ministers van Finantien en Marine zullen op Donderdag, den 20, en Vrijdag, den 21 December geen plaats hebben.

Monseigneur Belgrado, gewezen Pausselijk Nuntius alhier, die gedurende zeven jaren die functien heeft bekleed, is uit deze residentie naar Rome teruggekeerd.

Het conflict, gerezen tusschen de regering van het Groot Hertogdom Luxemburg en den Pauselijken Stoel, is op het punt door een concordaat te worden uit den weg geruimd. Tot dus verre werd eene schikking belet door den eisch van Rome, dat vóór alles de heer Laurent, bisschop *in partibus* en apostolisch vicaris zou zijn teruggeroepen, welke prelaat, zooals men weet, tengevolge der gebeurtenissen van 1848 uit zijn bisdom was verwijderd, en sedert te Aken woonde. Het hof van Rome schijnt thans van dezen eisch te hebben afgezien en zich te vergenoegen met het toekennen van een jaargeld aan den heer Laurent uit de Luxemburgsche staatskas. Dienovereenkomstig is dan ook reeds aan de Kamer een wets-ontwerp ingediend om aan den bisschop ƒ 5000 's jaars toe te kennen. (*Hbld.*)

Bij beschikking des Ministers zijn, ter vervulling van ontstane vacatures, na afgelegd examen tot opzigters van den Waterstaat van de 4e klasse benoemd Willem Cornelis van Veen en Gerrit Rietberg.

In de zitting van het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland (Burgerlijke Kamer) heeft de nieuw benoemde Griffier bij de Arrondissements-Regtbank alhier, de heer H. J. Sourij, den gevorderden ambtseed afgelegd.

Naar men verneemt, zijn reeds eenige voorwerpen, die door 's Gravenhaagsche ingezetenen op de groote wereldtentoonstelling te Parijs waren ingezonden, alhier terug ontvangen.

Gisteren zijn aan de kinderen op de Christelijke kinderschool der 's Gravenhaagsche Bijbelvereeniging, in de Oude Molstraat, alhier, uithoofde van de strenge koude, kousen en moffen uitgereikt.

In de heden gehouden zitting van den gemeenteraad is o. a.: 1o. ingekomen eene resolutie van Gedep. Staten, bevattende mededeeling van een Koninklijk besluit van 29 November jl., houdende verdaging van HDs. beslissing omtrent de voorstellen tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van plaatselijke belastingen, tot aan het einde van Febr. 1856. De Voorzitter deelt daarbij mede, dat Burgemeester en Wethouders, onmiddellijk na ontvangst van deze resolutie, zich tot Gedeputeerde Staten hebben gewend, met verzoek, om bij het hooger bestuur de belangen der Gemeente aan te dringen, ten einde de Verordening op de heffing van het gemaal zoo spoedig mogelijk worde goedgekeurd, om die met 1o Januarij in te kunnen voeren. Op voorstel van den heer van Rappard is nog besloten, die zaak ook namens den raad bij het hooger bestuur aan te bevelen; 2o. is aangenomen de verordening, regelende het maximum van onderhoud voor 1856; 3o. is goedgekeurd eene verordening, houdende straffen op de overtredingen van het Kon. besluit van 21 Aug. 1818 omtrent de beurt- en veerschepen; 4o. heeft de heer Varkevisser een voorstel gedaan, om bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal een adres in te dienen, houdende verzoek, om art. 4 van het bij de Kamer ingekomen ontwerp van wet nopens de zeevisscherij niet aan te nemen; 5o. is benoemd; *a.* tot lid der hoofd-commissie van de Armeninrigting, den heer Pauwels; *b.* tot gemeente-roeijer G. van Essen en *c.* tot commies der belastingen G. Post.

Amsterdam, 17 Dec. Verleden week is alhier een voornaam handelshuis gefailleerd, welk faillissement, wanneer de verspreide geruchten waarheid behelzen, in schandelijkheid dat van de firma Strahan, Paul en Bates te Londen evenaart. De chef van het huis H. zou namelijk eenige malen dezelfde partij koopmansgoederen beleend, ze ten laatste nog verkocht en zich op deze bedriegelijke wijze van eene aanmerkelijke som meester gemaakt hebben, en zou zich buitendien als directeur eener assurantie-compagnie het reservefonds hebben toegeëigend en daarmede thans voortvlugtig zijn. De politie heeft zich deze zaak aangetrokken. (*Arnh. Ct.*)

Leijden, 18 Dec. Heden promoveerde alhier tot doctor in de regten de heer P. W. de Gijselaar van Amsterdam, na openlijke verdediging van een spec. Juridicum Inaugurale de proxenetarum monopolio.

Dordrecht, 14 Dec. Gisteren is op de werf van den scheepsbouwmeester J. Schouten de kiel gelegd van de bark *Vereeniging*, groot ongeveer 150 lasten, voor eene reederij alhier onder directie van de heeren A. Sandberg en P. van der Slik.

Lekkerkerk, 15 Dec. Heden is van de werf van J. van Duijvendijk Tzn. alhier te water gelaten het barkschip *Vondel*, groot ongeveer 315 lasten, zullende gevoerd worden door kapt. B. Verhagen, bestemd voor de groote vaart, en gebouwd voor rekening eener reederij onder boekhouderschap der heeren Pistorius en Bicker Kaarten.

Nieuwe Diep, 14 Dec. Bij de heden alhier gehouden aanbesteding voor het bouwen van eene kazerne in het fort *Erfprins*, is daarvan aannemer geworden K. Kooij van Amsterdam, voor eene som van ƒ 107.900; terwijl van het 2de perceel dezer aanbesteding, namelijk het stormvrij maken van de kustbatterij *Kaaphoofd* aannemer is geworden A. Seret Jz. van Sliedrecht, voor ƒ 45,900.

Hellevoetsluis, 17 Dec. Gisteren is van hier naar Brouwershaven vertrokken, om van daar per eerste gunstige gelegenheid de reis naar Batavia voort te zetten, het schip *Twee Anthony's*, kapt. J. F. Klomp, aan boord hebbende een detachement, sterk 150 onder-officieren en manschappen voor het leger in O. Ind., onder geleide van den van verlof terugkeerenden kapt. der artillerie J. L. Lindwurm, alsmede de luits. der infanterie: J. J. Alberts, A. P. W. Meis en H. J. C. Jansen, de luit. der art. P. C. Lans en de officier van gezondheid 3e kl. van Riemsdijk.

Moordrecht, 15 Dec. Gisteren is in deze gemeente weder een ongelukkige het slagtoffer geworden van verstikking, door zich onvoorzigtig bij kolenvuur in een besloten vertrek te verwarmen. De wachter van den spoorweg in den Zuidplas schijnt zich gisteren avond tegen het gure weder, met kolen in zijn huisje te hebben willen verwarmen, daartoe onvoorzigtig de deur gesloten. Heden morgen gemist wordende en zijn huisje gesloten zijnde, vond men bij het openen het lijk van den ongelukkige gedeeltelijk verbrand en verminkt, met de overblijfselen van een pot kolen. Vermoedelijk is hij bedwelmd en bewusteloos op de kolen gevallen, waardoor zijn dood veroorzaakt werd. De ongelukkige was een oppassend huisvader en laat een [illegible] van ouderlooze kinderen achter. (*N. R. Ct.*)

Breda, 17 Dec. Den 15 dezer, bij het passeren van den laatsten spoortrein van Antwerpen naar Breda, heeft een onbekend persoon 2 schoten op den trein gelost; gelukkig, dat geen der passagiers getroffen is, zoo het geweer met scherp geladen mogt geweest zijn, dat echter niet te bewijzen is. Men kan niet bevroeden, wat toch de redenen mogen zijn, dat steeds op datzelfde punt (de Hoeven) baldadigheden aan het convooi moeten geschieden en wie de daders zouden zijn. Met alle kracht doet de maréchaussée onderzoek, doch vooralsnog vruchteloos. (*H.bl.*)

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fr. Schouwb., Donderdag, 17 December 6½ ure. LA PROMISE, opéra comique en 3 actes; LE COUCHER D'UNE ETOILE, comédie en un acte.

Kon. Holl. Schouwb., Vrijdag, 21 Dec. 6½ ure. ABALLINO DE GROOTE BANDIET, treurspel in 5 bedrijven. Daarna: HET WEL BEWAAKTE KIND, vaudeville in 1 bedrijf.

228ste Nederlandsche Staats-Loterij.

Uitgekomen Hooge Prijzen.

2e lijst. 3e klasse.

No. 9430 ƒ 20,000; — 15736 ƒ 1250; — 16902, 16195, 12022, 17132, 9639 en 12078 ieder ƒ 1000.

Per Telegraaf.

Te Sneek is tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal verkozen de heer VEGELIN VAN CLAERBERGEN.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 19 December 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 1/4	3/8	5/16
Dito dito 1844.	3	73 3/4	—	—
Dito dito 1844.	4	92 3/4	7/8	3/4
O. I. L. 1844 . . .	4	—	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	89 1/4	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	128 1/2	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild*. . .	2 1/2	50 1/4	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	100	1/4	1/8
Dito 1828—1829 . .	5	99 1/4	3/8	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	55 1/4	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	80	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 1/2	7/8	7/8
Stieglitz.	4	73 5/8	—	—
dito 1854.	5	78 7/8	15/16	7/8
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86	—	—
POLEN. Certific. . .	4	67	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		142 3/4	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	20 5/8	13/16	11/16
Buitenl.	3	39 1/4	—	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	33 5/8	7/8	11/16
Cert. Coup.		4 3/4	13/16	—
Amortisable		7 3/8	1/2	7/16
PORTUG. Lond. . . .	3	42	1/4	3/16
OOSTENR. Metal. . . 1816—1852. . . .	5	63 7/16	13/16	—
Dito 1849—1854. .	5	73 1/2	5/8	9/16
Dito Zilv. Nation. .	5	66 7/8	67 1/8	67
Dito 1847—1852. .	2 1/2	32 13/16	7/8	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	97 7/8	—	—
PERU 〃	4 1/2	73 1/2	—	—
MEXICO 〃	3	18 1/16	1/8	—
GREN. 〃	2 3/4	19 1/4	5/16	—
Uitgestelde.		6 3/4	—	—
ECUAD. Lond. . . .		3 1/2	—	—
VENEZ. 〃	4	25 1/2	7/8	—
Uitgestelde.	1 1/2	11	1/8	—

Flaauwe markt; Portugesche begeerd.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid.	3	pCt.	88 1/2 à —
Spanje.	1 1/4	〃	21 1/4 à —
Mexico	3	〃	19 5/8 à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
〃 〃	3	〃	65.25
Spanje	3	〃	—
〃	1 1/4	〃	—

WEENEN, 19 Dec.

Metalliek	5	pCt.	74 3/8
Nationaal	5	〃	77 1/4
Wissel London		〃	10.48
Zilver		〃	11

Gedrukt bij C. W. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.